

Cie De Koe herneemt 'De Gebiologeerden'

De Morgen Dinsdag 23/10/90

Uit het intieme leven der ornitologen

Vers van het Antwerpse Conservatorium vormden Bas Teeken en Peter Van den Eede twee jaar geleden Compagnie De Koe en schreven en speelden, met assistentie van medeleerling Dirk Tuypens, 'De Gebiologeerden'.

Had de voorstelling veel kwaliteiten – een autentiek, effectloos akteren met vaak vertederend, grappig en schrijnend resultaat –, ze had ook veel gebreken: een wat zwakke structuur en soms dito tekst, herhalingen, te dicht bij de makers staande emoties, tegenspraken, drammerigheid en rare overgangen. Na een korte reeks lieten de acteurs de tekst anderhalf jaar voor wat hij was. Ze hebben hem nu weer opgenomen en uitgezuiverd. En met die nieuwe versie gaan ze, onder de vleugels van De Tijd, op toernee in Vlaanderen en Nederland. Wat er intussen niet veranderd is, zijn de motieven om de productie te maken.

Van den Eede: "Het begint altijd met een soort honger en met bepaalde ontgoochelingen na de leertijd, in een praktijk waar die honger niet gestild wordt. Wij zijn goeie vrienden met gelijklopende ideeën over wat teater

voor ons hoort te zijn. Dus hebben we toen de koe bij de horens gevat en zijn we aan het werk gegaan zonder ons af te vragen waar we het over zouden hebben. We improvizeerden, schreven teksten, speelden daarmee, improvizeerden opnieuw, vulden aan, vonden een lijn. En zo is dat heel gestaag, eigenlijk naïef, gegroeid uit de behoefte naar iets autentieks, iets wat ons uit de eenzaamheid zou trekken."

Teeken: "Artistiek gesproken is het ontstaan uit een nood om iets te vertellen wat we elders niet hoorden en op een heel eigen manier, die we elders niet zagen. Of te weinig. Ik weet eigenlijk niet wat toneelspelen is maar ik heb het gevoel, als ik daarmee bezig ben, dat het zo noodzakelijk moet zijn, dat het een hele wezenlijke ervaring wordt en niet iets wat je doet op automatische piloot. Het moet eerlijk en spontaan opwellen, bij elke voorstelling opnieuw. Het is een heel intiem proces, dat in andere omstandigheden vaak ontbreekt en dat zich zo moet ontwikkelen dat het publiek deel wordt van wat er op de

scène aan de hand is."

Van den Eede: "Vergelijk het met rock 'n roll. De technische perfectie is niet de eerste eis, wél dat telkens opnieuw de oorspronkelijke begeestering boven komt, waarmee de productie uit noodzaak gemaakt werd. Het gaat om de emotionele begoocheling. De rest is buitenkant. Die kan mooi zijn, maar ik wil allereerst ontroerd worden, ook en vooral binnen de intimiteit van het samenspel op de scène. Toneelspelen is dan het gaatje proberen te vinden, waardoor je die persoonlijke emotie naar de toeschouwer stuurt en die ook na de voorstelling laat nazinderen. Het traject, dat we daarbij willen afleggen, is een voortdurend ontdoen van ballast. Het is een uitgezuiverde poging tot eenwording."

Dat artistieke principe zit eigenlijk al vervat in de thematiek, het 'verhaal' van 'De Gebiologeerden'?

Teeken: "Precies. De personages Van den Broek en Van de Plas zijn – nomen est omen – twee ornitologen, die in hun wetenschap hun geluk

Cie De Koe: de mens onder de vermomming. (Foto Gerrit Op de Beeck)

proberen te vinden en via die weg ook met mekaar kunnen omgaan zonder mekaar te na hoeven te komen. Maar dat genereert een frustrerende eenzaamheid. Wanneer het summum daarvan bereikt is, explodeert de zaak. Nadat de ene het eerst letterlijk de buitenlucht in heeft geschreeuwd, verklaart hij zijn liefde aan de ander. Daarop volgen er wat pre-puberale spelletjes."

Van den Eede: "Maar dat mag niet gezien worden als homofiele liefde. Daartoe ontbreekt bv. de daadwerke-

lijke seksuele connotatie. Het gaat om liefde in een veel universeler betekenis, al-liefde onder mensen, waarbij de begrippen man-vrouw niet aan de orde zijn. Daarom verdwijnen, met het vorderen van de voorstelling, ook de personages omgewoon mensen te worden. In het begin dragen wij opgeplakte baarden. Die vallen allengs, door het transpireren, in plukken van ons gezicht. Dat is ook zo bedoeld. Onder de vermomming wordt de mens zichtbaar, samen met de volle en veelgelaagde betekenis van de titel 'De Gebiologeerden'. In het spel gaat het net zo: we beginnen met 'toneel-toneel' in de teaterrealistische kode. En dat wordt langzaam en welbewust afgebouwd naar een speelwijze, die niet meer te koderen valt, omdat ze nog enkel van ons is, een eigen werkelijkheid binnen de illusie van het teater."

Wim Van Gansbeke

Cie De Koe, 'De Gebiologeerden'. Antwerpen, Monty, 25-26/10; Gent, Nieuwpoorttheater, 7-8/11; Brugge, De Werf, 9-10/11; Bierbeek, KC, 23/11; Brussel, Ancienne Belgique, 14 t/m 16/1/91.